

קולין טיבן (Colin Teevan)

הקוף של קפקא

kafka's monkey

מונודרמה

מאנגלית: שמעון בוזגלו

2012

כל הזכויות שמורות לשמעון בוזגלו

חברי אקדמיה נכבדים –
 הענקתם לי כבוד גדול בכך שהזמנתם אותי
 לתת דין וחשבון על חיי הקודמים
 בתור קוף.

אני מצטער
 שאני לא יכול להיענות לבקשה שלכם,
 לפחות לא במידה שאתם אולי שואפים אליה,
 שכן עברו קרוב לחמש שנים מאז שהייתי
 קוף.

פרק זמן קצר, לפי לוח השנה,
 אבל ארוך כמו הנצח, כדי לעבור אותו בריצה
 כמו שעשיתי, בכל המהירות,
 כשמורים ומאמנים מעודדים אותי,
 וכשצלילי העצות והתשואות ומוזיקת התזמורת
 מצלצלים לי בתוך האוזניים,
 ועם זאת תמיד רצתי,
 בעצם,
 לבדי.

אלה שעודדו אותי עשו את זה,
 אם נמשיך במטפורה,
 מהעמדה הבטוחה של היציע.

לא,
 לא הייתי יכול להשיג את כל מה שהשגתי
 אילו נצמדתי בעקשנות למקורות שלי,

לזיכרונות הנעורים שלי.

להפסיק להיות עקשן

היה הציווי העליון

שהטלתי על עצמי:

והייתי מוכן לשאת את העול

למרות שנולדתי קוף חופשי,

אבל המחיר היה

איבוד הזיכרון.

בהתחלה, אם היו מרשים לי,

הייתי אולי חוזר למה שפעם הייתי.

מבעד לשער הרחב

כמו המרווח בין השמיים לארץ,

הייתי אולי חוזר למה שפעם הייתי.

אבל ככל שהתקדמתי במרוץ ודרכנתי את עצמי הלאה,

הפתח הרחב שדרכו נכנסתי אל העולם הזה

הצטמצם והתכווץ מאחוריי.

הייתי צריך לקלף את הבשר מהעצמות שלי

כדי לחזור למה שהייתי פעם.

התחלתי

להרגיש יותר בטוח בעולם של בני האדם.

אם לדבר בדימויים,

כי אני אוהב לדבר בדימויים:

הסופה שנשבה עליי

מתוך העבר שלי

הפכה למשב רוח קליל שהשתעשע לו בעקבים שלי.

אם להיות גלוי, למרות שאני אוהב דימויים,

החיים הקודמים שלכם כקופים –

חברי אקדמיה נכבדים –

החיים שלכם כקופים

רחוקים מכם באותה מידה
שהחיים שלי כקוף רחוקים ממני.

יחד עם זה, כל יצור בעולם,
מאכילס הגדול
ועד השימפנזה הכי קטנה,
מרגיש דגדוג בעקבים שלו.

אבל אולי, במובן מסוים,
 כן אוכל להיענות לבקשה שלכם,
 ואני אשמח מאוד לספר לכם משהו
 על המסע שלי מאז שנכנסתי אל העולם הזה של בני האדם.

הדבר הראשון שלמדתי
 היה לחיצת היד.
 לחיצת יד מסמלת גילוי לב.
 וכשאני עומד כאן היום,
 בשיא הקריירה שלי,
 אני מקווה להוסיף לגילוי הלב
 של אותה לחיצת יד ראשונה כמה מילים גלויות.
 ולמרות שהדברים שיש לי לספר לאקדמיה
 לא יוסיפו, בעיקרם, שום דבר חדש
 למצבור הידע האנושי,
 ויהיו הרבה פחות ממה שביקשתם ממני –
 שעם כל הרצון הכי טוב שבעולם
 אני פשוט לא יכול לספק לכם –
 הדברים שאספר לכם יצביעו על הנתיב
 שאני, קוף לשעבר, הייתי צריך לתכנן
 כדי להיכנס אל עולם בני האדם
 ולבסס את עצמי בתוכו.

ברור שבהחלט לא הייתי מסתכן
 לספר לכם אפילו את המידע הלא משמעותי הזה,
 אם לא הייתי בטוח לגמרי בעצמי
 ובעמדה שלי בפסגת בימות הבידור
 של העולם המתורבת.

אני מגיע מחוץ הזהב.

על סיפור השבי שלי אני נאלץ
לסמוך על עדות של אחרים:
משלחת צייד של חברת "הַגְנֶפֶק" –
אלה שמחזיקים את גן החיות בהמבורג.

דרך אגב, מאז אותו זמן
שתיתי הרבה בקבוקים של יין טוב
עם ראש המשלחת ההיא,
אבל זה סיפור לפעם אחרת.

הציידים הסתירו את עצמם
בשיחים ליד החוף, בזמן שירדתי בערב –
עם עוד כמה קופים אחרים –
לשתות מהבריכות.

הם ירו עלינו.

רק אני נפגעתי.

נפגעתי בשני מקומות.

בפנים,
כאן,
על הלחי.

פצע שטחי, אבל כזה שהשאייר
צלקת גדולה, אדומה,
שהקנתה לי את השם "פטר האדום".
שם דוחה, לגמרי לא מתאים,

רק קוף היה יכול לחשוב על שם כזה.
כאילו שההבדל היחיד ביני
לבין הקוף הבדרן ההוא, פטר –
בטח שמעתם עליו,
הוא מת לא מזמן
עם מוניטין זעיר ומאוד פרובינציאלי –
כאילו שההבדל היחיד שהיה ביני לבינו
היא הצלקת הזאת על הלחי שלי! אבל,
זה בדרך אגב.

הירייה השנייה פגעה בי מתחת למותן.
זו הייתה פציעה קשה.
עד היום אני צולע בגללה.
קראתי לאחרונה מאמר
שכתב אחד מאותם אינספור פְּתִבְלָי עיתונות
שמרגישים צורך להשתלח נגדי בתקשורת,
הוא אמר שהטבע הקופי שלי עדיין לא דוכא לגמרי.
בתור הוכחה הוא הביא את העובדה
שאני אוהב להוריד את המכנסיים שלי
כדי להראות למבקרים את הפציעה מהכדור.
צריך לפוצץ אחת אחת את האצבעות שכתבו את זה.
אני אוריד את המכנסיים שלי לפני כל מי שאני רוצה!
לא תראו שם שום דבר חוץ מפרווה מטופחת
ומהצלקת הזאת שנגרמה –
והרשו לי להקפיד בבחירת המילים,
כדי למנוע אי-הבנות –
היא נגרמה מירייה פחדנית
כמו שאמרתי, אני רוצה להיות גלוי אתכם,
גבירותי ורבותי חברי האקדמיה,
וכשמבקשים את האמת,
לא צריך להתעקש על גינוני טקס.
אם המבקרן הזה היה מוריד את המכנסיים שלו

לפני כל מיני אורחים,

זה היה...

אני מאמין שהוא מספיק מנומס לא לעשות את זה,

אז בואו נניח לו להיות גם מספיק מנומס

ולא להטריד אותי עם הדעות שלו

על הנימוס או המוצא שלי !

אחרי שתי היריות האלה

התאוששתי.

כאן הזיכרון שלי מתחיל

לחזור אל עצמו

בהדרגה,

מתחת לסיפון

של ספינת הקיטור "הַגֶּנֶק"

בתוך כלוב.

לא כלוב בן ארבע צלעות, כמו תיבה,

אלא כלוב בן שלוש צלעות

שמוסמר לדופן הספינה.

הוא היה נמוך מדי מכדי לעמוד בו בזקיפות,

וצר מדי מכדי לשבת בו,

נאלצתי להתכופף.

הברכיים הכפופות שלי

רעדו

כל הזמן.

והואיל ולא רציתי לראות אף אחד,

לפחות לא בהתחלה,

ולהישאר לנצח בחושך,

הסתובבתי לכיוון הדופן
והסורגים חתכו לי את הבשר מאחור.

השיטה הזאת של כליאת חיות פרא
בימים הראשונים של השבי שלהן
אמורה, מנקודת מבט אנושית,
להיות מועילה.
לאור הניסיון שלי,
אני לא יכול להכחיש, מנקודת מבט אנושית,
שזה נכון.

אבל בזמן שהוא לא הייתה לי נקודת מבט כזאת.

כל מה שיכולתי לראות, בפעם הראשונה בחיים שלי,
היה ש :
אין
דרך
החוצה.

לפחות, לא דרך ישירה.

מאחוריי – הכלוב,
מלפניי – דופן הספינה :
קרש מחובר אל קרש.
נכון,
הבחנתי בסדק,
פתח צר בין הקרשים.

חריר !

חריר !

קיבלתי אותו בשיר –
הו שיר מאושר של פורות !

הוא לא היה מספיק גדול אפילו לתחוב בו אצבע,
וכל הכוח של קוף לא הצליח להרחיב אותו.

אחרי זה, ככה סיפרו לי, הייתי שקט בצורה לא רגילה.
הגיעו למסקנה שאני גוסס,
או, שאם אני אצליח לשרוד
את התקופה הקריטית הראשונה –
אני אתאים מאוד לאילוף.

שרדתי.

ייבבתי בחוסר תקווה.

לכדתי פרעושים
בכאב.

ליקקתי אגוז קוקוס
באדישות.

דפקתי את הראש על דופן העץ.

חרצתי לשון לכל מי שהתקרב.

ככה מילאתי את הימים הראשונים
של החיים החדשים האלה.
אבל מעל ומעבר לכל זה ריחפה הרגשה אחת:

אין
דרך
החוצה.

ברור, את מה שהרגשתי אז, בתור קוף,
אני יכול להעביר עכשיו רק במונחים אנושיים,
ולכן אני לא מעביר את זה היטב.
אבל למרות שאני אף פעם לא יכול באמת לחזור אחורה
למה שהייתי פעם,
יש בזה משהו מהאמת.

עד אז היו לי כל כך הרבה דרכים להיחלץ מהכול,
מהרגע שהוא כבר לא הייתה לי שום דרך.

הייתי לחוץ בפינה, כלוא,
וגם אם היו ממסמרים אותי לדופן הספינה –
זה כבר לא היה פוגע יותר בחופש התנועה שלי.

למה ?

גרד את העור החשוף בין הבהונות שלך,
אבל לא תמצא את התשובה.

לחץ את עצמך על הסורגים
עד שהם כמעט יחתכו אותך לשניים,

אבל לא תמצא את התשובה.

אין
דרך
החוצה.

כן,

אין
דרך
החוצה.

אז הייתי צריך להמציא דרך החוצה,
כי בלעדיה –

אתה מת.

אם הייתי כל הזמן הזה
מול הדופן,
הייתי מת,

וככל שזה תלוי בקר הקנפֶק,
קופים צריכים להיות בתוך כלוב,
שממוסמר לדופן...
אם ככה,
הייתי צריך להפסיק
להיות קוף.

קו מחשבה נאה וצלול
שבטח בישלתי בבטן שלי,
כי קופים יכולים לחשוב רק עם הבטן שלהם.

אני חושש,
גבירותי ורבותי חברי האקדמיה,
שהדבר שאני מתכוון אליו במילים:

"אין

דרך

החוצה,"

עלול להיות לא מספיק מובן.

אני לא משתמש במילה "חופש",

לא.

בתור קוף אולי הכרתי דבר כזה
או פגשתי אנשים שהשתוקקו לזה.
אבל לא ביקשתי "חופש", לא אז ולא עכשיו.
דרך אגב, הואיל ואני חי בין אנשים,
הבחנתי הרבה פעמים
איך האידיאל הזה של החופש מרמה אותם.
הרי מהו חופש אם לא אשליה
שמוכילה, אם רק מתבוננים בה,
להתפכחות הכי עמוקה?
בתיאטרונים שונים ראיתי הרבה פעמים,
כשחיכיתי לתורי, זוג אקרובטים
על טרפזים, שמשתלשלים מהתקרה,
מתנדנדים קדימה ואחורה, מצד לצד,
עפים באוויר, אחד אל הזרועות המתוחות של השני.
פעם אפילו ראיתי אחד תלוי מהשיער
שהיה תפוס בשיניים של השני.
"אז זה החופש האנושי?" אמרתי לעצמי.
"שגרה מתורגלת, מרוצה מעצמה?"
איזה לעג לְאימא טבע!"
אם קהל של שימפנזים היה רואה מראה כזה
הקירות של התיאטרון היו נסדקים
משאגות הצחוק שלהם.

לא,

מה שחיפשתי לא היה חופש,
מה שחיפשתי היה רק דרך החוצה,
ימינה או שמאלה,
לכל כיוון,
לצאת החוצה לאן שהוא,
לצאת
החוצה,
רק לא להישאר תקוע, עם ידיים למעלה,

לחוץ אל דופן מעץ.

היום אני רואה את כל זה בצורה די צלולה :

בלי שלווה פנימית

לא הייתי יכול למצוא דרך החוצה.

ואולי אני חייב את כל מה שאני עכשיו

לשלווה שבאה עליי

אחרי הימים הראשונים שלי על סיפון אותה ספינה.

ועל השלווה הזאת

אני צריך להודות לצוות הספינה.

הם היו יצורים טובים, למרות הכול.
למרות הכול, עדיין נעים לי להיזכר בצליל
הצעדים הכבדים שלהם
שהדהדו מבעד לראש החצי חולם שלי.

והם נהגו לעשות כל דבר
הכי לאט שיכלו.
אם מישהו רצה לגרד לעצמו בעין, הוא הרים
את היד
כאילו
היא
משקולת מעופרת.

הבדיחות שלהם היו מחוספסות, אבל מהלב,
הצחוק שלהם היה קשה, כמו נביחות של כלבים מסוכנים,
אבל לא היה בו שום איום.
ותמיד היה להם משהו בפה,
לירוק.
ולא היה איכפת להם איפה הם יורקים.
הם תמיד התלוננו שהם סובלים בגללי מפרעושים,
אבל הם לא כעסו עליי —
הם ידעו שהפרווה שלי היא חממה לפרעושים ושפרעושים קופצים.
עובדת חיים פשוטה, והם קיבלו אותה.

אבל הם בכל זאת התלוננו.

וכשהם לא היו עסוקים, הם ישבו
בחצי מעגל מסביב לכלוב שלי,
בלי לדבר אחד עם השני, ורק השמיעו קולות נחירה,
נשענו על ארגזים, עם המקטרת בפה,
וחבטו על הברכיים שלהם מרוב אושר

אם רק עשיתי את התנועה הכי קטנה.
מפעם לפעם מישוהו היה לוקח מקל
ומדגדג אותי באיזה מקום שנעים לי.

אין ספק, אם היו מזמינים אותי היום
להפלגה על אותה הספינה, הייתי מסרב,
אבל גם אין ספק שלא כל הזיכרונות שלי
מאותו זמן בספינה
הם מכוערים.

והשלווה שרכשתי בין האנשים האלה
מנעה ממני לנסות לברוח.
אני לא יודע עכשיו אם הבריחה הייתה אפשרית,
אבל אני מאמין שכן. בשביל קוף,
הבריחה חייבת תמיד להיות אפשרית.
היום, עם השיניים שלי, אני חייב להיזהר
לפצח אפילו סתם אגוזים,
אבל אז – הייתי בטח יכול
לכרסם חתיכה חתיכה מהמנעול של הכלוב.

אבל לא עשיתי את זה.
מה הייתי מרוויח מזה?
ברגע שהייתי מוציא את הראש מהכלוב,
היו תופסים אותי וזורקים אותי לכלוב יותר גרוע.
או, אפילו אם הייתי מתחמק בלי שיבחינו בי
ונעלם בין שאר החיות, מה אז?
נחשי הפיתון ממול היו מתפתלים סביבי
וסוחטים ממני את הנשימה האחרונה.
או נניח שהייתי מצליח להתגנב לסיפון העליון,
מדלג מעל המעקה וקופץ לים – נו, מה?
הייתי מתנדנד קצת על המים
ופלופ – טובע.

פתרונות נואשים.

למרות שלא חשבתי על כך בצורה יסודית,
בדרך האנושית הנוכחית, העובדה שנשארתי שליו
ושהושפעתי מהאנשים סביבי
גרמה לי להתנהג כאילו שכן חשבתי ככה.

לא יכולתי לחשוב על דברים ביסודיות.
התבוננתי.

התבוננתי בשקט על כל דבר.
הסתכלתי על האנשים האלה שבאו והלכו,
תמיד אותם פנים, אותן תנועות.
הרבה פעמים הם נראו לי כאילו הם אותו איש,
והאיש הזה, האנשים האלה, הסתובבו
חופשי, בלי הפרעה.

אור

התחיל

להפציע

בתוכי.

אף אחד לא הבטיח לי שאם אני אהיה כמותם
ישחררו אותי מהסורגים של הכלוב.
ולא שהאנשים האלה, כשלעצמם,
היו איזו אטרקציה בשבילי.
אם הייתי רוצה חופש,
הייתי מעדיף לקפוץ מעל המעקה אל הים
לפני שהייתי מבקש את ה"חופש"
שהקרינו הפנים הכבדות, המשמימות שלהם.
אבל זה היה רק אחרי הרבה התבוננות
שיכולתי לחשוב על דברים כאלה.

האור שהתחיל להפציע בתוכי

לא הפציע בתור מחשבה,
אלא דרך המשקל המצטבר של ההתבוננות.
זה היה מה שהוביל אותי בכיוון הנכון.

וזה היה כל כך קל
לחקות את האנשים האלה.

בימים הראשונים למדתי לירוק.

ירקנו אחד על הפנים של השני –
ההבדל היחיד בינינו היה
שאחר כך ניקיתי את הפנים בליקוק.

והם לא.

תוך זמן קצר יכולתי לעשן מקטרת כמו כלב ים זקן,
ואם הייתי מתופף עם האגודל על פתח המילוי של המקטרת –
שאגות של צחוק היו ממלאות את הסיפון.
לקח לי הרבה זמן ללמוד את ההבדל
בין מקטרת מלאה לריקה.

אבל הבעיה הכי גרועה שלי הייתה הרום.
הריח של המשקה עינה אותי.
לקח לי שבועות להתגבר על הגועל הזה.
מוזר, את המאבק הפנימי הזה שלי
הצוות לקח יותר, הרבה יותר ברצינות
מכל דבר אחר שנגע אליי.

כשאני נזכר בזה,
קשה לי להבדיל בין איש צוות אחד לשני,
אבל היה אחד שהיה מגיע
פעם אחרי פעם, לבדו, או עם החברים שלו,
ביום, בלילה, בכל מיני שעות,
הוא היה מגיע ועומד לפניי
כדי להדריך אותי באמנות שתיית הרום.

הוא לא הצליח להבין אותי,
אבל נראה שהוא רצה לפתור את חידת הקיום שלי.

לאט לאט הוא היה חולץ את הפקק של הבקבוק
ובורק לראות שגם אני עושה את זה.
אני חייב להודות שהסתכלתי עליו בלהיטות,
הייתי להוט לגמרי ללכוד כל פרט ופרט.
שום מורה בעולם לא מצא אי-פעם
סטודנט כזה לאנושות.
אחרי שחלץ את הפקק,
הוא הרים את הבקבוק אל הפה,
והעיניים שלי התרוממו
למעלה
למעלה
למעלה
עד ללסתות הפעורות שלו.

הוא הנהן, היה מרוצה ממני,
ואז הניח את הבקבוק על השפתיים שלו,
בזמן שאני,

שהוקסמתי מההבנה שהאירה בתוכי,
צרחתי וגירדתי את עצמי בכל מקום
שהצטרכתי להתגרד בו.

הוא נהנה
מההתרגשות הגלויה שלי,
הטה את הבקבוק למעלה ולקח לגימה,
ואני,

מרוב שהייתי כל כך נואש לחקות אותו,
עשיתי את הצרכים שלי –
נראָה שזה גרם לו לאיזה סיפוק,
אז הוא המשיך בשיעור.

הוא החזיק את הבקבוק ביד מתוחה לפנים,
ובתנועה קשתית אחת הניף אותו אל הפה
ורוקן אותו, תוך שהתכופף לאחור בהגזמה,
כדי שאני

אוכל לראות בצורה ברורה כל צעד מהתהליך.
אבל אני,

שהתרוקנתי מהמאמץ, לא יכולתי לעקוב יותר אחריו.
נתליתי מותש על הסורגים,
בזמן שהוא סיים את השיעור העיוני
בליטוף הבטן שלו ובחיוך מאוזן לאוזן.

אבל אחרי השיעור העיוני מגיע השיעור המעשי.
לא הייתי כבר מספיק מותש מהשיעור העיוני?
הייתי, לגמרי.

אבל זה היה הגורל שלי.
אז הושטתי את היד, עד כמה שיכולתי, אל הבקבוק שהוגש לי,
חלצתי את הפקק,
ברעד,

אבל אחרי שבצעתי את הפעולה הזאת

התמלאתי מרץ,
הרמתי את הבקבוק,
לפי הדוגמה של המדריך שלי,
הנחתי אותו על השפתיים, ואז –

ואז השלכתי אותו למטה בגועל !
גועל נפש !
למרות שהמדריך שלי רוקן את הבקבוק,
נשאר בו עדיין הריח –
אז השלכתי אותו בגועל לרצפה.
המורה שלי קימט את המצח בצער.
גם אני הצטערתי.
ואפילו שלא שכחתי
ללטף את הבטן ולחייך מאוזן לאוזן,
זה לא ממש ניחם, לא אותי ולא אותו.

הרבה פעמים השיעורים נגמרו בדרך הזאת,
לצער הגדול של המורה שלי,
ולצערי הגדול עוד יותר.
אבל לזכותו ייאמר שהוא לא כעס.
נכון, לפעמים הוא הצמיד לי לפרווה את המקטרת הדולקת שלו,
לאיזה מקום שלא יכולתי להגיע אליו בקלות,
עד שהיא התחילה לבעור,
אבל אז הוא בעצמו כיבה אותה
עם היד הענקית והטובה שלו.
לא,
הוא לא כעס עליי,
הוא ידע שאנחנו באותו צד,
שאנחנו שנינו נלחמים נגד הטבע הקופי שלנו,
והוא ידע שהמשימה שלי יותר קשה משלו.

אז איזה ניצחון זה היה בשבילי, ובשבילי,
 כשערב אחד, מול קהל צופים גדול –
 זאת הייתה חגיגה כלשהי.
 הפטפון ניגן,
 הקצינים התערבבו עם המלחים –
 ואני,
 בערב הזה,
 כשאף אחד לא הסתכל,
 לקחתי בקבוק מלא של רום
 שהשאירו אותו בחוסר זהירות ליד הכלוב שלי,
 וברגע שהאנשים התחילו להסתכל
 בציפייה הולכת וגדלה,
 הבאתי את הבקבוק, בלי היסוס,
 אל השפתיים שלי.
 לא התכווצתי ולא נרתעתי מהריח,
 וכמו שתיין כבד, פערתי את הלוע
 ושתיתי – גִּלּוּ גִּלּוּ גִּלּוּ – עד הטיפה האחרונה.
 אחר כך זרקתי את הבקבוק,
 והפעם לא כמו מישהו נואש,
 אלא כמו אמן.

שכחתי ללטף את הבטן שלי
 או לחייך מאוזן לאוזן,
 אבל במקום זה,
 בגלל שכל החושים שלי התנדנדו,
 בגלל שלא יכולתי לעזור לעצמי,
 פלטתי קריאה קצרה, שאי אפשר היה לטעות בה:
 "הָלוּ!
 ועם המילה הזאת
 פרצתי לעולם
 של השפה האנושית,

וזההד שלה :

"תקשיבו,

הוא מדבר,"

היה כמו נשיקה

על הגוף הנוטף זיעה שלי.

רבותיי, אני חוזר ואומר,
 החיקוי של בני אדם
 לא היה שום אטרקציה מבחינתי.
 הסיבה היחידה שחיקיתי אנשים
 היא כי הייתי צריך:
 דרך
 החוצה.

שום סיבה אחרת.
 ואפילו הניצחון הזה לא השיג הרבה:
 איבדתי מייד את הקול שפתאום התגלה.
 הוא לא חזר שוב במשך חודשים,
 ובנוסף – הבחילה מבקבוק הרום
 חזרה ובעוצמה כפולה.
 אבל הנתיב שהייתי צריך ללכת בו
 נסלל, אחת ולתמיד.

בהמבורג, כשמסרו אותי למאמן הראשון שלי,
זיהיתי מייד שיש לי שתי אפשרויות:

גן חיות

או

בימת בידור.

לא היססתי. בחרתי את הבמה.

הרי מה זה גן חיות אם לא כלוב אחר?
ברגע שאתה מגיע לשם:

אתה

אבוד.

ככה למדתי, גבירותי ורבותי.

כשאין לך ברירה, אתה לומד.

אתה לומד כשאתה צריך:

דרך

החוצה.

אתה לומד בכל מחיר.

אתה עומד מעל עצמך עם שוט.

אתה פושט את העור שלך לנוכח הסימן הכי קל
של עקשנות, הסימן הכי קטן של התנגדות.

הטבע הקופי שלי ברח ממני,

נזל מכולי כל כך מהר

עד שהמורה הראשון שלי

נאלץ לעזוב את ההוראה

ואשפזו אותו במוסד לחולי רוח.

מסכן – הוא כמעט הפך בעצמו לקוף.

למרבה המזל,

שחררו אותו משם במהירות.

אבל עד אז כבר התשתי הרבה מורים.

וככל שנעשיתי יותר בטוח
בעצמי וביכולות שלי,
והציבור התחיל לגלות עניין
בי ובהתקדמות שלי,
העתיד שלי התחיל להיראות זוהר יותר.
העסקתי מורים
שהושבתי בחמישה חדרים צמודים,
וקפצתי לי מחדר לחדר,
תוך כדי שלקחתי שיעורים מהחמישה ביחד.

איזו התקדמות עשיתי !
קרני הידע חדרו מכל עבר
אל תוך המוח המתעורר שלי !

אני לא מכחיש,
זה היה מלהיב, אבל אני מודה
שגם לא הערכתי את זה יותר מדי.
לא.
לא אז,
והרבה פחות עכשיו.

בכל זאת, תוך שנים אחדות,
במאמץ שלא נראה כמותו
בכל ההיסטוריה האנושית,
לא לפני כן ולא מאז,
הגעתי לרמה התרבותית
של אירופאי ממוצע.

כשלעצמו, זה לא דבר ראוי לציון,
אבל בכל זאת זה משהו,
כי זה חילץ אותי

מהכלוב ופתח לי דרך החוצה –

הדרך האנושית.

יש פתגם מצוין:

אם אין רוח, תתחיל לחתור.

זה מה שעשיתי.

הואיל והחופש לא היה אף פעם אפשרות מבחינתי,

לא היה לי שום דבר אחר לעשות

חוץ מלחתור אל הגדה השנייה.

חתרתי אל הגדה השנייה.

כשאני מסתכל עכשיו לאחור,
 על ההתקדמות שלי,
 ובוחר את כל מה שהשגתי עד כה,
 אני לא מתלונן,
 אבל אני גם לא מסופק.
 עם הידיים בכיסים של המכנסיים שלי,
 בקבוק יין מולי,
 אני ספק שוכב ספק יושב בכיסא הנדנדה שלי
 ומסתכל מבעד לחלון.

אם אורח מגיע לביקור,
 אני מקבל אותו בנימוס.
 האמרגן שלי יושב בחוץ, בפרוזדור,
 וכשאני מצלצל הוא מגיע מייד
 ותמיד מקשיב למה שיש לי לומר.

ברוב הערבים יש לי הופעה.
 לא יכולתי לזכות בהצלחה גדולה יותר.
 אבל מאוחר בלילה, כשאני חוזר הביתה
 מסעודה, או ממסיבה לכבודי,
 או מכנס מדעי,
 אני תמיד חוזר הביתה
 לבד.

אתם מבינים,
 הסלידה מבני אדם עדיין כל כך חזקה בי,
 עד שאני בקושי יכול להימנע מלהקיא.

זה לא קשור לאדם כלשהו,
 ובטח לא לאנשים טובים כמוכם,
 גבירותי ורבותי חברי האקדמיה,

זאת כל האנושות.

אם הייתם צריכים לחיות כל הזמן עם קופים,
הייתם סובלים כנראה מהתקפות בחילה דומות,
ולא חשוב עד כמה אתם שולטים בעצמכם.
למעשה, לא הריח של בני האדם
הוא מה שדוחה אותי כל כך,
לא, זה הריח של האנושות שנדבק בי
ומתערבב בריח של המוצא שלי.
תריחו אותי.
תריחו אותי !

כמו שאמרתי,
כשאני חוזר הביתה מאוחר בלילה,
אני חוזר לבדי,
ושם, בבית, יושבת,
מחכה לי,
שימפנזה חצי מאולפת.

ואני מתנחם בזרועותיה כמו שקופים עושים.

אבל במשך היום, אני לא יכול לסבול לראות אותה.
יש לה בעיניים את המבט המטורף והמבולבל
של חיה חצי גמורה.
אף אחד לא יכול לראות את זה,
אבל אני כן,
ואני לא יכול לסבול את זה.
עם זאת,
באופן כללי,
אני מאמין
שהשגתי את היעד שהצבתי לעצמי.

ואל תגידו לי שזה לא היה שווה את המאמץ.

אני לא מחפש אישור מאף בן אדם,
אני מבקש רק להעביר מידע, לדווח.
וגם לכם, חברי אקדמיה נכבדים,
פשוט מסרתי דו"ח.

המונודרמה הקוף של קפקא היא עיבוד לתיאטרון של קולין טיבן לסיפור מאת פרנץ קפקא דין
וחשבון לאקדמיה.